

Wyrok z dnia 20 grudnia 2006 r.

I PK 171/06

Otrzymanie przez pracownika samorządowego przechodzącego na emeryturę dwóch świadczeń: odprawy emerytalnej i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.); sprzeczność ta wyrażała się w nieusprawiedliwionym uprzywilejowaniu tego pracownika w porównaniu z pracownikami urzędu państwowego, przy uwzględnieniu, że pracownik samorządowy otrzymuje przy przejściu na emeryturę równowartość rocznych zarobków wypłacaną z funduszy publicznych.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Herbert Szurgacz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2006 r. sprawy z powództwa Leokadii M. przeciwko Urzędowi Miejskiemu w J. o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 28 lutego 2006 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie wyrokiem z dnia 20 maja 2005 r. zasądził od pozwanego urzędu Miejskiego w J. na rzecz powódki Leokadii M. kwotę 36.154.28 zł z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka zatrudniona była w Urzędzie Miejskim w J. na stanowisku Naczelnika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntowej od 1990 r. do 30 czerwca 2004 r. Była pracownikiem mianowanym. Stosunek pracy został rozwiązany

na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych z powodu reorganizacji pozwanego urzędu. Po ustaniu zatrudnienia, od 1 lipca 2004 r. powódce została przyznana emerytura i nie podjęła ona innego zajęcia. W związku z przejściem na emeryturę pozwany wypłacił jej odprawę emerytalną w kwocie 25.308 zł. Sąd Rejonowy uznał, że decydującą przesłanką do nabycia prawa do wynagrodzenia określonego w art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych jest utrata zatrudnienia w wyniku reorganizacji urzędu oraz pozostawanie bez pracy bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia. Za okoliczność pozbawioną znaczenia Sąd uznał przejście powódki na emeryturę po ustaniu zatrudnienia. Ustawa o pracownikach samorządowych nie przewiduje bowiem ograniczenia takiego, jak wynikające z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r., Nr 86, poz. 953 ze zm.), w którym ustawodawca wyraźnie wyłączył prawo do analogicznego świadczenia w sytuacji urzędnika państwowego, który nabył prawo do emerytury.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 28 lutego 2006 r. zmienił zaskarżony apelacją strony pozwanej wyrok w ten tylko sposób, że w miejsce kwoty 36.154,28 zł zasądził kwotę 25.308 zł i oddalił apelację w pozostałej części. Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia Sądu Rejonowego i wyciągnięte z nich wnioski. Zdaniem Sądu Okręgowego, analiza art. 13 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych wskazuje jednoznacznie na przyjętą technikę legislacyjną (wyraźne wyłączenie prawa do świadczenia w przypadku nabycia prawa do emerytury), metody tej ustawodawca nie zastosował w stosunku do pracowników samorządowych. Wobec braku wyłączenia prawa do wynagrodzenia przysługuje ono także w kumulacji z odprawą emerytalną. Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro powódka utraciła zatrudnienie w wieku 61 lat z przyczyn leżących po stronie pozwanego urzędu, a mogła świadczyć pracę jeszcze przez cztery lata, wynagrodzenie może stanowić rekompensatę z tego tytułu. Sąd drugiej instancji uznał, że jako podstawę wyliczenia należało przyjąć średnie wynagrodzenie z okresu poprzedzającego nabycie prawa ustalone zgodnie z regułami określonymi w § 14-17 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. Nr 2, poz. 14) i przyjmując za prawidłowe wyliczenie świadczenia złożone przez stronę pozwana zasądził tę kwotę. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do stosowania klauzul generalnych.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie przepisów postępowania: art. 382 i 385 k.p.c., przez nieuzasadnione oddalenie apelacji i bezkrytyczne powtórzenie uzasadnienia sądu pierwszej instancji bez dokonania wykładni celowościowej przepisów, na których oparto rozstrzygnięcie. Podniósł również zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych, przez przyjęcie, że mianowana pracownica samorządowa, z którą rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 tej ustawy i która bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy przeszła na emeryturę ma prawo do 6-miesięcznego wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, niezależnie od otrzymanej 6-miesięcznej odprawy emerytalnej. Skarżący podnosił także zarzut naruszenia art. 8 Kodeksu pracy. Skarga kasacyjna zawiera wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 20 maja 2005 r. i oddalenie powództwa, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów, a ponadto o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego tytułem zwrotu kwoty 25.308 zł z ustawowymi odsetkami od 28 marca 2006 r. wypłaconej powódce zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ma usprawiedliwioną podstawę. Rozumienie art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. Nr 142, poz. 1593 ze zm.) przedstawione w zaskarżonym wyroku nie może być zaaprobowane. Jedną z przesłanek wypłaty spornego świadczenia jest pozostawanie bez pracy pracownika samorządowego, który utracił zatrudnienie w wyniku likwidacji lub reorganizacji pracodawcy. Świadczenie to, nazwane wynagrodzeniem, choć w istocie rzeczy ma charakter odszkodowawczy, przysługuje pod warunkiem pozostawania bez pracy i tylko w okresie braku zatrudnienia. Nie ma charakteru odprawy, nie jest płatne jednorazowo lecz tylko w okresie między ustaniem stosunku pracy a podjęciem nowego zatrudnienia. Gdyby „wynagrodzenie” miało charakter odprawy należałoby się tylko pod warunkiem utraty zatrudnienia, jako rekompensata z tego tytułu. Tak jednak nie jest. Jest to świadczenie płatne cyklicznie, rekompensujące niezyskiwanie dochodu z pracy. W przypadku powódki najbardziej istotne jest rozważenie, czy spełniła ona warunek pozostawania bez pracy w sytuacji, gdy

bezpośrednio po rozwiązaniu stosunku pracy przeszła na emeryturę otrzymawszy odprawę należną pracownikowi samorządowemu w takim przypadku (w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia za pracę). W ocenie Sądu Najwyższego nie można powiedzieć, że powódka pozostawała bez pracy. Powódka zmieniła status pracownika na status emeryta. Zišciło się zatem ryzyko ubezpieczeniowe uzasadniające wypłatę świadczenia z ubezpieczenia społecznego polegające na utracie możliwości zarobkowania. Nie można twierdzić, że emeryt pozostaje bez pracy w rozumieniu art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych, co uzasadniałoby wypłacanie „wynagrodzenia” przez okres pierwszych sześciu miesięcy pobierania emerytury. Z porównania warunków wypłaty wynagrodzenia z art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych z warunkami wypłaty świadczenia z art. 13¹ ust. 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) wynikają raczej wnioski przemawiające za przedstawioną wykładnią niż przeciwnie, prezentowane w zaskarżonym wyroku. Wyłączenie prawa do świadczenia zawarte w art. 13¹ ust. 1 ustawy ujęte zostało jako „nabycie prawa do emerytury”. Jest to sytuacja inna niż rozważana w rozpoznawanej sprawie. Powódce odmówiono prawa do wynagrodzenia nie dlatego, że nabyła prawo do emerytury lecz dlatego, że bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia przeszła na emeryturę rozpoczynając pobieranie świadczenia z ubezpieczenia społecznego. W sytuacji nabycia prawa do emerytury może nie być jasne, czy spełniony jest warunek pozostawania bez pracy czy też już nie. Dlatego przyjęta w art. 13¹ ust. 1 regulacja prawna usuwa tę wątpliwość na korzyść wyłączenia prawa do świadczenia. Brak tej regulacji nie miałby jednak wpływu na ocenę sytuacji przejścia na emeryturę. W takich okolicznościach, jak wyżej wspomniano, nie można uznać, że zwolniony pracownik pozostaje bez pracy. Przedstawione rozumowanie nie stoi w sprzeczności z dotychczasowym orzecznictwem odnoszącym się wprost lub pośrednio do omawianego zagadnienia. I tak, pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1998 r., I PKN 340/98 (OSNAPiUS z 2000 nr 3, poz. 99), zgodnie z którym nie jest przeszkodą do otrzymania wynagrodzenia z art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych pozostawanie pracownika samorządowego w stosunku pracy z innym podmiotem istniejące już w chwili ustania samorządowego stosunku pracy, dotyczy rodzajowo innej sytuacji. Pracownik pozostający w dwóch stosunkach pracy, pozostaje bez pracy w rozumieniu art. 10 ust. 3 wówczas, gdy ustaje jego zatrudnienie jako pracownika samorządowego a nie uzyskuje w to miejsce innego zatrudnie-

nia równoległe do trwającego cały czas zatrudnienia u innego podmiotu. Podobnie za pozostającego bez pracy mógł być uznany pracownik pobierający ówczesną rentę inwalidzką III grupy niewyłączającą z założenia podejmowania zatrudnienia (uchwała z dnia 13 listopada 1991 r., I PZP 50/91, OSNCP 1992 nr 9, poz. 196), podobnie jak pracownica pozostająca na urlopie wychowawczym (uchwała z dnia 17 września 1991 r., I PZP 43/91, OSNCP 1992 nr 4, poz. 55). Inna jest też sytuacja zwolnionego urzędnika pobierającego świadczenie przedemerytalne (wyrok z dnia 11 lipca 2006 r. I PK 36/06, dotychczas nieopublikowany). Taka osoba nie jest emerytem, co wynika jasno z istoty świadczenia przedemerytalnego. Pobieranie emerytury nie stałoby na przeszkodzie wypłacaniu wynagrodzenia z art. 10 ust. 3 ustawy o pracownikach samorządowych tylko wówczas, gdyby rozpoczęło się przed ustaniem stosunku pracy pracownika samorządowego i trwało równoległe do zatrudnienia. Wówczas można byłoby powiedzieć, że mimo pobierania emerytury pracownik zwolniony w wyniku likwidacji lub reorganizacji pracodawcy pozostaje bez pracy. Taki pracownik nie przeszedł bezpośrednio po utracie zatrudnienia na emeryturę i nie nabył w związku z tym prawa do odprawy emerytalnej rekompensującej zmianę statusu pracowniczego na status emeryta.

Słusznie podnosi się też w skardze, że otrzymanie zarówno odprawy jak i wynagrodzenia kłóciłoby się z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.). Sprzeczność z tymi zasadami wyrażałaby się w nieusprawiedliwionym uprzywilejowaniu pracownicy samorządowej w porównaniu z pracownikami urzędów państwowych, przy uwzględnieniu wypłacenia osobie, która przechodzi na emeryturę, równowartości rocznych zarobków z funduszy publicznych.

Przedstawione rozważania prowadzą do konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

=====